ՊԱՍՔԱՆԱԿ—3—ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ—1863

Ի ՊՈՒՐԻՆՃԻ ՍԿՍԵԼ ՆՈՒՄԵՐՈ—516—ՃՈՒՄԱԱ ԵՐԹԵՍԻ—21—ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ—1863

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՐ

Ամսական Սահմանագիրը Հայաստանի հերի հաֆիթա ճամանակ Եվրոպայի կիսնելի տաղզիրլանաց տրը։

Սկզբի բեշին օլարագ	140	ղուրուշ
Ամիսը տաղզը քեզալիք	70	»
Կես տաղզը քեզալիք	40	»
Վեր պիր նամակ օրուստ	3	»

Տաշրաշաք իշլեն պեհեր նամակ բուրուստանա փոստ ախանեն նիզամը մուճիպինճե իճրեսի ալնուճաղը խաստեհեն պեհան օլունար։

Իրանտիրն պեհեր օրբաար պիր տեֆտեր 3 ղրշ.
Կիրի տեֆտեր իշլեն պեհեր տեֆտարնա . . 2 »
Կես տեֆտեր իշլեն պեհեր տեֆտարնա . . 1½ »
Կես տեֆտան վարտ օլան՝ վե զայեմ ուզուն իրանամի իշլեն այրրանա բարարլեգ օլունար։
Տաշրատան կեմեն մեքրուպ վե իրանտիրն բասմա մեսարիֆիսի՝ կեմնանի բինդիրմի իսկեբինե օլաստ զարուրատ մուհտարամ պեյրան օլունար։

ՍԵՃՄՈՒԱՑԸ

ՀԱՅԱՏԻՍ

ՈՒՄԱՈՒՐՈՒ ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ, ՊԵԼԼԻՏԻՅԷ, ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԷ ԾԱՓԻԱՅԷ ՍԱՅՅԻՐԻՅԷ ՄԻՒՐԹԱԼԻՊ ՎԱՅԶԷԹԱՆ

ԱՍԻԹԱՆԷ 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԹԵՍԱԼՈՆԻԿԻ ԽԱՊԵՐԼԵՐԻ

Լոնդրա · 25 Մեպեմբեր։

Թունա · պուղտայ 38—44 · Թայզան 38—44 · Օտեսսա 38—45 · Ամանը խթիկբաղը 1858 71 1/4 · 1862 70 1/2 · Գանսոլիտ 55 5/8։

Լոնդրա · 28 Մեպեմբեր։

Թունա պուղտայ 38—44 · Թայզան 39—44 · Օտեսսա 38—45 · Ռբբա 27—28 · Մբբը պուղտայը 26—28։

Ամանը խթիկբաղը 1858 70 3/4 · 1862 70 · Գանսոլիտ 54 1/5։

Լոնդրա · 29 Մեպեմբեր

Ամանը խթիկբաղը 1862 70 3/4 · Գանսոլիտ 54 1/8։

ՀԱՆԱՏԻՍԱԹԸ ԵՃՆԵՊԻՑԵ

ՌՈՒՍԻԱ։ Ռուսիանին իբի հարեքեթի, պու էանատե Լյուբբայը խաթիզատա կիրիֆեթտր իթմիշ տիր։ Պիրիսի Իմբերատոր Ալեքսանտրանուն պիղզաթ Ֆինլանտիայա կիսիպ, օ էյզեթի իշլեն պիր գանսեթիթիւսիսն իրան իթմեսի, վե պիր ֆիրիզ միրեթ մեճլիսի տավեթ խրիպ, օ մեճլիսատե մեշրուութ հիքմատարատա մոխտաս օլան նուֆթգյար նրատա իթմեսի։ Պուքի շիպտեսիպ Լէհլեբե նիսպեթ տիր։ Իքինճիսի, պիւթիւն Լյուբբանին մենֆուբու օլան գլյադ վե գանը տատա օլունան ճենեբալ Ռուբովսկի ֆե իմբերատոր քենան խաթիթը ատոթի իրե թեհեբբիւնատե եաղզպ։ տաղզը նրշանեպար կեսնատրմեսի, ատրեբեք բի, սենին սեպ սեմբնատան նաշը Լեհլեբե գիատե էորֆ կեսմեթրմեյե հաճեթ գալմամըշ տրը։ պու քի Լյուբբայա նիսպեթ տիր։ վե համիթա նեմանը ճեվապտրը կեսնատրախի կիւն, պունեպար տա իրան օլունատա զանատան, Լյուբբայա տաեթա պիր թանգիր տիր, եախոտ զեվրենմեք տիր։ Պուտամեսենին իւզերինե Ինկիլիզ վե Ֆրանսըզ զաղեթալերի աչբը գապարմըշ տրրար։ լաքին հեր նե եաբսընար։ Ճոն Ռուսել ճենկ իթմեմեք մահատեսինե չիֆիթե ատմիր ալթընը տուրմուշ տուր։

Բամա իլե Ռուսիանին տրատը տախի կիթմեքճե աչըմագատա տրը։

ԼԵՀ։ Պու ատֆա Լեհ հագգընտա եենի պիր չէյ ատյեճելմիզ եօգ տուր։ նամա վե ճեվապտրը տրթրգ պիթմիշ տիր։ վե իսիլատատը պու տուր քի, Լեհ գրթալընին մեսուլյեթինի իշ ատվեթ Ռուսիա իզերինե պրբաղզպ։ Ռուսիա ատվեթի տախի պու մեսուլեթի գապալ իտեր։

Ճոն Ռուսել, եիրմինճի ատֆա օրտարագ, Ռուսիանին ահանամեյրի վե ինանմեյեթե գարշը հարեքեթինի իզրար իսիպ, լաքին պուենուն իշլեն Ինկիլիզին Լեհ իշլեն Ռուսիայա ճենկ իթմեյեճեյինի պեյան իտեր։ Պու հարատ լաղզմ տրը քի տերլեր քեաֆֆեի զաղեթալեր։ Լեհլեբ իլե պու հարա գատատ Ռուսիայա տայանանը լար։ վե օ վագրթ էհեմիյեթլի տր։ Պարպ ատվեթերի քենարլեբինե եարարմ իտերեր։ իրբին տիկեր թերաֆտան խատակ տրրրդ քի։ Լեհլեբ բեք բարրագ պիր հարատ տեյիրեբ տիր։

ՍՊԱՆԻԱ։ Սպանիա իլե Մաղրբպ հիքմեթի պեյնինատ բեք ազ գաբմրշ տրր եինե մուհարեպեյե թուլթուշմաքտրրնա։ Մաղրբպին Ալթանթիգ Օկիանուս ատվահիլինատ Ինֆնամ պիր էյալեթի օլուպ, պու էյալեթին ահալիսի զայեթ իշարի վե ատենիզ ըզպանուսուս տրրրար։ Մուսուլմանարեն եինե պիր գաչ Սպանեօլ կեմիսի սայմուշ օլուպ։ Ֆաս հիքմեթինատեն պեռեբ պան վե Թարգիյե իսթեհլրսինատեն, պու անեռեք մուվաֆֆագ օլունամամըշ տրր։ պագալմ սանու նե օլար։

ԱՄԵՐԻԳԱ։ Գոնֆեդերեյլերին էլինատ օլան Սրմթը գալեսի հեր նե գատատ իսարատ օլմուշ իսե տե։ հալա Ֆեդերալլերե թեսլիմ օլմամըշտր տրր։ Վե Ֆեդերալլեր Հարլսթոն գալեսինի հալա թոփ իլե ատօյեքատե իմիշլեր։ Գոնֆեդերալլերին պու մուգավեմեթի գալե ալմադ թեվարիսինատե նասար լուլ կմասալ տրր։

ՄԵՔՍԻԿՈ։ Ինկիլիզ ատվեթինին Մեքսիգոնուն Ֆրանսըզ հիմայեթի ալմընատա պիր եենի իմբերատորլուգ օրմասընա բեք ատ իսոշնատ օլմամասը։ Լաքին Արշիսիք Ֆերտինանտ տախի եագընատա պու իմբերատորլու գապալ իթմեզ իսե։ ախշամա սապահա պիր Ֆրանսըզ բրենոի մյուտատա գոնուլմաճ ալնատան Ինկիլիզ պուենատան հիչ խոշ լանամայրպ։ իմբերատորլուզու գապալ իթմեսի իշլեն Արշիսիք Մագսիմիլեն խապատմամեյե եաղմըշ տրր ատենիր։

ՏԱՆԻՄԱՐԳԱ։ Ինկիլիզ զաղեթալերինին իֆատասինե նաղարին, Ալամանի իթթիհատը եաղընատա Հոլթայն տուգալզընա տաքեր կեսնտրեճեք տիր։ պու քի Տանիմարգայա ճենկ աչմագ ատմեք տիր։ Պու սրբատա Տանիմարգա տախի Շուլտ իլե պիրլեշիպ։ Տանիմարգայա եիրմի պին տաքեր իմատատ վերեճեք տիր, վե լաղմ կելեն մուգավեմե տախի տեվեթեն պեյնինատ իմզա գելընմըշ տրր։ լաքին ատրը զաղեթպերատ պունատ տայիր պիր հավատիս կեսրմեմիշիզ։

ՀԱՆԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻՒԹԵՆԵՎԻԷ

Մբսրրատա Ամրատ աթլարը իլե Ինկիլիզ ատլարը եարբր իսիպ, տեսրթ մի մեսաֆեատ Ինկիլիզ ատլարը Ամրատ ատլարընը եարբմ միլ կեշմիշլեր տիր։

— Ինկիլիզին Տեյլ Նե՞ զաղեթատրնատան ալարագ Ռերիտեյի Հավատատ շու վեճհ իլե եազրը տրր։ (Օխրատ Սիվեյիշ մատատսինե տախի նազար օլունա։)

Մբսրը վալիի վալաշանը ֆեխամեթլու տեվեթլու Իսմայիլ բաշա հազրեթլերի թերաֆլերինատեն, մեմուրեն Խարիսե կեսնտրեբիմիշ օլտուզու սատատեթլու Ալուպար բաշա հազրեթլերինին մեմուրյեթի Սիվեյիշ գանալընին իսֆրընատա գուրլանընմագ իւզրե, ահալիսեն պունճա ամելենին սիբեթը մալիմատե սեվգ օլունմագատա օրմալերի մատոտի զրատթա վե հերասեթե սեքթե կեթիրմեքտե օլտուզունատան, վե պունատա մեհզերի սայրբե տախի պուլունատուզունատան, մեզքիր գանալ իշլեն Հինտիսթանատե վագի Ֆուլի տենիլեն թայֆեսեն, վե եախոտ գապպակի Պեռեվիսեսեն մրգատրը վաֆի ամելեճելի իլե անլերին իշլեթտիրիլմասի խուսուսունա Ֆրանսա տեվլեթինե թեպլեղ օլունմասընատան իսպարեթ պուլունատուզունա, միւշարալեյհ Ալուպար բաշատան ալտրզը պիր մեկթուպեն բիվայեթլե, Թայմըզ զազեթասը տերճ իթմիշ տիր։

—Ալթընճը տայրեի Պելեսիսե մեճլիսինին պաղը մեսարիֆի միւհիմմեսի թեվիսե օլունմագ իւզրե, Տիւրանտա նամ տարրաֆատան ալթմըշ պին լիրա իսթիգրազ օլունմուշ օլտուզու մեսմուա տուր։ Ռեյտեր։

Պու տայրենին մեճլիս տզալարընին եատմիսի, հալա բեսմի սիբեթատե կեսրիւլմեմիշ տիր։

—Լեվանթ Հերալտը գավենճե պու հաֆթա պիր թայրմ ճեսուր հրրսրզար, Լվգաֆ թերաֆընատան կելմիք իսալիլերի տեյիշտիրեճեյիզ տեյերեք Սուլթան Ամեա ճամիի շերիֆինին պիր իսայլրճա իսալիլերինի ջալրպ կեսրիբիմիշլեր տիր։

—Լճնեպիլերին Մեմալիքի Շահանեատե բեսմեն միլք սահիպի սրմագ մեսելեսի, ջրգատան պերու Պապը Ալի իլե սեֆարեթլեր պեյնինատ միւզաքերեսե իսե տե հենիւզ պիր գարար վերիլեմեմիշ իսի։ Պու տեֆտա էճնեպի հելիլերի սեպտեմբերին ատգուզունատա Պապը Ալիսե պիրլիքատե պիր նոթա տահա վերիպ, պու նոթա իլե պու պապատե տերքեար օլան Խաթթը Հիմայուն ահքեատինին իճրատանը մաթլուպ իսերլեր, վե քենարլերի տախի պու խուսուսատա տեվեթը Ալիսինին հուգուգունու մուհաֆազա իսեճելերինի վատ իսերլեր։ պու ճիմլե իլե պիղլեր մեմուլ իթմեյիզ քի պու մեսելե եագընատա թեսվիսե օլունատպիլսին։ Խաթթը Հիմայունուն հալա եերլիլեր հագգընատա օլան իճրատաթը վագրթա վե ատգրրատ միհեթատ օլտուզու հալատե, եճնեպիլեր հագգընատա օլանընին սերիան իճրատանը թալեպ իթմեք բեք ատճայիպ պիր հարեքեթ կեսրիւնիր պիղե։

— Պու ատֆա Լյուբբանին պաղը թերաֆլարընատա վե խուսուսի իլե Մատարատա վե Մբսրրատա վագի օլան ճեսիմ հայվանատթ գրրղընը, տիւնեատա բեք պեյլեք քեսեր վերմիշ տիր։

Մբսրրատա եաղընը սեվահիլե եագեն օլան եյալեթլերրտե ադալի պիր եիւզ էլի պին տավար գրրրմըշ տրր քի, գրմեթլերի ադալի տեսրթ միլլերիլեմեմիշ իսի։ Պու տեֆտա էճնեպի հելիլերի սեպտեմբերին ատգուզունատա Պապը Ալիսե պիրլիքատե պիր նոթա տահա վերիպ, պու նոթա իլե պու պապատե տերքեար օլան Խաթթը Հիմայունուն ահքեատինին իճրատանը մաթլուպ իսերլեր, վե քենարլերի տախի պու խուսուսատա տեվեթը Ալիսինին հուգուգունու մուհաֆազա իսեճելերինի վատ իսերլեր։ պու ճիմլե իլե պիղլեր մեմուլ իթմեյիզ քի պու մեսելե եագընատա թեսվիսե օլունատպիլսին։ Խաթթը Հիմայունուն հալա եերլիլեր հագգընատա օլան իճրատաթը վագրթա վե ատգրրատ միհեթատ օլտուզու հալատե, եճնեպիլեր հագգընատա օլանընին սերիան իճրատանը թալեպ իթմեք բեք ատճայիպ պիր հարեքեթ կեսրիւնիր պիղե։

— Պու ատֆա Լյուբբանին պաղը թերաֆլարընատա վե խուսուսի իլե Մատարատա վե Մբսրրատա վագի օլան ճեսիմ հայվանատթ գրրղընը, տիւնեատա բեք պեյլեք քեսեր վերմիշ տիր։

Մբսրրատա եաղընը սեվահիլե եագեն օլան եյալեթլերրտե ադալի պիր եիւզ էլի պին տավար գրրրմըշ տրր քի, գրմեթլերի ադալի տեսրթ մի

պուհեթլիս տեվլեթլիս Լուսուֆ Բեամիլ բաշա հաղրեթլերինին հաբեմը միհթերեմլերի խամեթլիս Օէյնեպ խանըմ էֆենտի հաղրեթլերի թերաֆլարընտան Լրագաճրդ գարխեսի հեվալսինաէն, Գավագ նամ մահալտե տամէնը ճեպելտեն հաֆր վե իսրաճ իթաիրիլեն մաը լեգվլեն Գարթալ գասապասընա իճրասընա թեշեպպիս պուլրուլմուշտու. մաը լեգելի մեգքիւրուն եօլարը պու քեբե խիթամ պուլմուշ վե սեպիլ վե չեշմելեր տախի եաբըլմըշ օլմաղ իլե, մահը հալին օն պեշինճի կիւնիս ապրարըլըպ շերպեթ ագրթորրըմը, վե տավեթլի պուլունան խանըմար վե գատընլար իլե, սայրը թայիֆեյի նիսատեն պուլունանլարա. միւշարիլեյհա թերաֆընտան ճեսիմ ղնաֆեթլեր տախի վերիլմիշ տիր։

Իշթիրլիճե կեօրե, Գարթալ ահալնսի թերաֆընտան. Իսլամ. Լրմէնի վե Ռում չօճուգլարը, միւշարալեյհայե թեշեքքիւր տուալերի օգուլյուպ, մեմնունիյեթլերինի իլթիզամ իթմիշլեր տիր, վե քենարլերինե վե սայրլերինե վաֆիր ամթիյելեր վե հետիյելեր վերիլմիշ տիր քի, Թաֆսիլաթը վասլ օլտուգտա, պիլիֆթիլար տերճ իտերիզ։

— Պրուսա հարիգի հագգընտա, Գուրիյե տ'Օրիանա շու վեճհ իլե եաղրը տը։

. . . Լրմէնի միլեթի ճեման պին էքի եիւզ էլլի ֆամիլեատեն իպարեթ օլտուղու հալտե, եետի եիւզ սեքսեն ֆամիլեա եանի իւչ պին եետի եիւզ եեթմիշ պեշ քիշի հարիգեյտե օլմուշ տուր. վե պու ֆամիլեալերտեն եալընը եիրմի պիրի զենկին տիր։

Բիլիսե, վե օրայա գաչըրըլան քիւլլեթլիս եշեա. փիսգոբոսխանե, տեօրթ մեկթեպ վե քիլիսենին հեր թեֆերրիւաթը իարապ օլմուշ տուր։ Պունճա զահմեթլե եաբըլան ճետիտ Գաթոլիք քիլիսեսի, փիսգոբոսխանեսի վե օն եետի խանե (82 սեքենե) Լրմէնի Լրսթեսթանթլարտան սեքիզ խանե (65 սեքենե) եեթմիշ տիւքքեան, պեշ ֆապրիգա եիւզ եիրմի տեօրթ գազան իլե, ալթը ճամի, պիր թեքե, պիր գարաղօլխանե, օն իքի Իսլամ խանեսի վե պիր Իսլամ մեկթեպի միհթերեք օլմուշ տուր։

Լճնեպիլերտեն թօփլանան պիր մըգտար ագճե իլե ֆուգարալարա էքմեք թեվզի օլունտու քի, հեր կիւն ալթը եիւզ ղուրուշլուգ էքմեյե միհթաճ արըլար։

Տիւն ճանիպի հիւքիւմեթտեն պիր թագըմ չատրըլար կելտի քի, ֆուգարա անլերտե իսկեան իթտիրիլիպ, պեօյիւք թեշեքքիւր տուալարը օգունտու։

Ղաղեթայը մեղքիւր իքի ֆենա հավատես տահա եազար քի, մեմուլ իտերիզ Պրուսատան կելեն քեահտալար եալանա չըգարաճագլար տը. պունլարըն պիրիսի, Իսլամ խանելերինտեն, հարիգետելերտեն աղը քիրալեր իսթեմեյելերի, վե տիկերի, պու խանելերե սըղընանլարտան պաղըլարընեն ըրզընա գաստ օլունտուղու։

Պու իքի հարեքեթի տախի օ դատար եագըշտըրամայըղ քի, սահիհ օլ տուղունա ինանմադ կելմեզ։

Սիվեյշ Գանալը վե Ինկիլիզլեր.

Ինկիլիզ հիւքիւմեթի հեր նե սեպեպե մեպնի իսե, Սիվեյշ Գանալընեն աչըլմասընտան խոշլանմամագտա տը զանն իտերիզ, հաթտա պու Գանալ գումբանիասը, տեվլեթը Ալիյեյե մագպուլ տախի օլսա, Ինկիլիզլեր զալիպա եինե խոշլանանայաճագլար տը։ Հեր նե հալ իսե, պու Գանալըն մեքս իւ իպթալինե հեր նեվ մումանաաթը տիրիզ իթմեսիքլերի միսիլլիւ, կեչենտե պիր թերթիպ տահա տիւշինմիւշլեր իսի, վե պու իսի. Սիվեյշտեն, Գրըմըզը տենիզ քենարընտա վե օրթա պեշինտե օլան Գայոեր եա Պերենիս լիմանընա գատար պիր տեմիր եօլ եաբմագ։ Պու ճիհեթլե Սիվեյշե կելեճեք կեմիլեր արթըգ օրայա գատար կելմեյիպ, եիւքլերինի Պերենիսե չըգարըրլար եախօտ օրատան եիւքլենեպիլիրլեր իտի, չունքի Գըրմըզը տենիզին Սիվեյշ թերաֆլարը կեմիլերե վկատե մուխթարալը տը։ Ինկիլիզլեր զանն իտերլերտի քի, թիւճճար, մալինի խակենտերիյեյե եօլլայըպ, օրատան Շամենտրֆեր իլե Պերենիսե եօլլար վե պու ճիհեթլե Սիվեյշ գանալընա իհթիաճ գալմայըպ պաթալօլուր. պիլմեյիպ քի պու թատավվուր իճրա օլուրմուլաքին Տեյլի Նիւզ զաղեթասընտա Նուպար բաշա հաղրեթլերի իմզասը իլե եաղըմըշ շու մեկթիւպիս օգուրուզ։

"Լֆենտիմ. (Տեյլի Նիւզ զաղեթասը միւելլիֆի)։

"Սեպտեմբեր 14 թարիխի իլե, միւսիւ Օլիվլա թերաֆընտան եաղըլպ, զաղեթանըզա տերճ օլունան մեկթիւպիս օգուտում, վե իշինտե բէք չօգ թասհիհ իտեճեք շեյլեր պուլտում»։

"Շեյլե քի միւսիւ Օլիվլա նեզտիմ կելիպ, վագթը իլե պիր քերե տահա իֆատե իթտիսի վեճհ իլե, Սըսըրըն Այիտ թերաֆլարընտա, Պերենիս եա Գասեր թերաֆլարընտա պիր տեմիր եօլ եաբմագ թաղելեսի։ Նասըլ քի տեօրթ պեշ մահ ագաեմ քենտիսինե Իսկենտերիյե տե ճեվապ վերմիշտիմ, ելինե այնը օ ճեվապը վերտիմ, եանիյա։ Պու տեմիր եօլուն պիր խայլը մահալն չեօլտեն կեչեճեյինտեն Սըսըրա հիչ պիր ֆայտեսի եօգ տուր. վե Սըսըր հիւքիւմեթի քի անկարիայը քիւլլեյին գալտրըմաղա ֆեվգելատե ճահա իթմեքտե տիր, եենիտեն պիր անկարիա գաբուսու տահա աչմայը հիչ պիր վեճհ իլե թեճվիզ իտեմեզ։ Էհալինին պու եիւզտեն նե տերեճե զուլմ չեքտիսի մալիմ տիւր, վե Սվեյշ գանալընին պիր բարչասը պենիմ քենտի նեզարեթիմիզե եաբըլմըշ օլտուղունտան, պիչարե ֆուգարանին պու անկարեա եիւզիւնտեն նե եզլեյեթլեր չեքտիսի բանա մալիւմիւմ տիւր, վե միլքե պունուն մալի դաչտ օլուր, օնուտտա պիլիրիմ, վե չունքի Սվեյշ գանալընին ամեղեսինի հալա Սըսըր հիւքիւմեթի վերմեքտե տիր, ըստրըտը թասպիհաթը իլե պու գանալ իւզերինե կելտիքտե միւսիւ Օլիվլայա տեսիմ.

"Ըստ Բարիսե կելմեմին սեպեպի պու տուր. գօմբանիա իլե իսթիշարե իտիւպ, շու անկարիա պելեսինի Սըսըր հիւքիւմեթի իւզերինտեն նե գատար խաֆիֆլետեպիլիրսեմ խաֆիֆլեթեճեյիմ. վե ումարըմ քի միւսիւ Լեսեբս կելտիքտե Սըսըր վալիսի իլե պու պատտե պիր եենի մուգավելե տահա իմզալանը վե գանալա Պերեշտամտան, եա պետեվիլերտեն եա Չին գուլիլերինտեն իւճրեթլի ամելլեր թետարիք օլունուր, վե պու ճիհեթլե Սըսըրըն զրատթը վե սեքենեսի վե սայրը սարֆիյաթը մուհաֆաղա օլունուր։

"Միւսիւ Օլիվլա տեսիքտե քի, Գանալ մատտեսինտե Ֆրանսըզ նուֆուզու զալեպե իթմեքտե տիր, ճեվապ վերտիմ; Սըսըր վալիսի հաղրեթլերի նե Ինկիլիզ նուֆուզու թանը վե նե Ֆրանսըզ. իլա ճիւմլետեն եվվել պիլտիսի չեյ պու տուր քի, Սըսըր Սըսըրըն տը, վե պու ճիհեթլե հիւքիւմեթի հեր էճնեպի թեյսիրինտեն սալիմ օլմաղ կերեք տիր. իմտի պունու զաղեթանըզա տերճ իթմենիպ արզուսի իլե գալըրըմ.

Բարիս, Կրանիոլիեր. Իմզա ՆՈՒՊԱՐ

Մեպ. 16

Ո-լսհ Պուղրան։ Պիր Աբսթրիա պեյլիք կեմիսինտեն, սերիսոշ օլարագ պիր թագըմ մարնեելեր գարայա չըգմըշ օլտուգլարընտան, էֆլագ բօլիս մեմուրլերի իւզերինե թիւֆենք պօշաթըրլար, օնլարտա պունլարը թութարլար մահպեսե գօրլար։ Պունուն իւզերինե կեմիներին գօմանտանը եիրմի քիշի սիլահլար վե գարայա կեօնտերիր, քի կիտիպ մահպեսխանեյի պաստը, գապահաթլըլարը գուրթարըրլար։ Միւտիրին ասքերի օլմատըղընտան, պու թեպարրիւպե գարշը գոյամաղ. ըստին մեմլեքեթտե պեօյիւք գելլ իւ գալե մուճիպ օլուր, վե սեվահիլ գարաղօլարը սօղրատան եեթիշիրլեր։

Ըսթրիա գօմանտանը սօղրատան կիտիպ միւտիրե իթիղար իտեր, ֆագաթ միւտիր գապուլ իթմեզ։

Ուլսհ Պուղրան պեյլի իլե, էճնեպի գօնսօլօսլարըն ատեմը իմթիզաճտե պուլունուղու քեամիլեն եալանա չըգմըշ տը. քեզալիք Շթուրչա պեյե տատանճա պօշաթարգլարը սըրֆ եալան տը։

ԳԱՐԱՏԱՂ։ Պու ճանիպտե պու տեֆա տախի պիր վահշեթ հարեքեթի վուգու պուլմուշ տուր։ Մալիմ տիր քի, 1859տա Գատիչ նամ պիր քիմսե, Գարատաղ վոյվոտասը Իհթրոյու նահեհան վուրուպ էօլ տիւրմիւշ իտի։ Օ վագթթ պու շախս թուրթուլուպ գաթլ օլունմուշ իսե տե, շիմտիքի Իրենին բեհտերի Միրզա, պունուն սիլսիլեսինի թեկլիֆ իթմեյե եեմին իթմիշ իտի։ Պու տեֆա պու Գատիչ սիլսիլեսինտեն իքի գապահաթսըզ քիմսե, Գարատաղա տուխուլ իթմեյե բուխատթ ալըպ, օրայա կելտիքլերինտե, հեր նասըլ իսե եօլտա Միրզայա թեսատուֆ իտերլեր, Միրզա պունլարը կեօրիւր վե թանը վե նե իշի վար պու քեօրեքլերին պուրատա տեյի պաղըրըր պաղըրմաղ եանընտա օլան Գարատաղլըլար թիւֆենքլերինի պօշաթըպ պու իքի Գատիչի տախի եօլտիւրիւրլեր։ Պուխուսուս Գարատաղլա ազամ գելլ իւ գալե մուճիպ օլուր իսե տե, Միրզա վե արգատաշլարը պիզ պիր շեյ եթմեմիք տեյի եեմին իթտիքլերինտեն, պիր նեթիճե հասըլ օլմաղ։

Ամիթանետե լման իշերիսինտե իշլեյեն վաբօրլարըն պիրինտե կեչենտե վուգու պուլան գաղա հագգընտա, թերաֆըմըզա շու վեճհ իլե եաղըլը տը։

"Բատտս իսմինտե օլան վաբօր, Լյուպ իսկելեսինե եանաշմըշ օլուպ, սապահլայըն սաաթ եարըմտա միւշթերլերի ալըպ քեօրբիւյե կեթիրեճեքտի։

"Վաբօրուն չարխճըսը վե աթեշճիլերին պիրի ախշամտան վաբօրտան արշարը չըգմըշ օլուպ, իքինճի աթեշճի կեմիտե նեօպեթճի գալմըշ ըտը։ Պու աթեշճի սապահլայըն սաաթ 9 տա քենտի պաշընա վաբօրուն օճագլարընը եագմայա պաշլար, հաչան քի վերիլեն էմր իւ թենպիհ իւզերինե եալընըզ օն պիր պուչուգտա եագմալը իսիլեր։

"Վէ վագտա թամ պու սաաթտա չարխճը իլե տիկեր աթեշճի վաբօրա կելտիկեր քի օճագլարը եագսընար, վե չարխճը, նիզամընտան պիր սաաթ եվվել իսթիմին եանի պուզունուն հաղրը օլտուզունու կեօրտիքտե աղ թաճիպ իթմեսի։

"Իմտի գօչտու կիթտի քի մաքինայա պագսին քի նեհալտե տիր, վե պերատպեր կելեն աթեշճի տախի պիրլիքտե աշաղը էնտի. ըստին աշաղը էներ էնմեզ, գաղան տը եանտան բաթալայըպ, զիանը քենտինե վե աթեշճիկե օլտու, չունքի վագթընտան իքի պուչուգ սաաթ եվվել օճագլարը եագան աթեշճի, օլ էտնատե կիւվերթե իւզերինտե իսի։

"Պունտան աշկեար օրուր քի գազան վաբօրուն հարեքեթինտեն պիր սաաթ եվվել բաթլամըշ օլտուզունատան տերունինտե հիչ պիր եօլճու եօղուտտու. վե պու իշտե գապահաթ միւճեերլեա օճաղը վագրթսըզ եագան աթեշճինին տիր։

"Իշթե մեգքիւր Խատտս վաբօրու տերուսինինտե օլան գաղանըն սահիհի պու օլուպ, պունու ահալկե պեյան իթմենիզ թեմենի օլունուր։»

17/29 Մեպ. 1863 Յ. Գիլիան

Սահմանադրութիւն մուճիպինճե պու տեֆա պիլ ինթիխապ նասպ օլունան Միլեթ Լրեսփոխանլարընին էսամէսի։

1՝ ԳՈՒՄ ԳԱՐԲՈՒ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

1. Սերվիչէն էֆենտի
2. Բալանեան Ստեփան պէյ
3. Օտեան Գրիգոր էֆենտի
4. Լրամեան Գէորգ պէյ
5. Ղազարոս Գրիգոր էֆենտի (Իսրիֆա)
6. Ղազարոս Սկրտիչ աղա
7. Լազուսպեան Լազուսպ էֆենտի
8. Օարդարեան Գէորգ աղա
9. Բալանեան Յովհաննէս աղա
10. Փանոսեան Կարապետ աղա
11. Երշակ Յակոբոս աղա
12. Տօքթէօռ Ռուսինեան
13. Բյվատեան Մատթէոս աղա

2՝ ԿԻՏԻՒՓԸԸ

1. Պաքայեան Ալիքսան աղա
2. Ֆրէնկեան Յակոբ աղա
3. Թօքաթլեան Գրիգոր աղա
4. Մանիկեան Մ. Մանուկ աղա

3՝ ԵԼԻՆ ԳԱՐԲՈՒ

1. Փափազեան Գէորգ ամիրա
2. Մինասեան Սկրտիչ աղա
3. Սուրէնեան Յովհաննէս էֆենտի
4. Մուրատեան Գրիգոր աղա

4՝ ԱԱՄԱԹԻԱ Ս. ԳԻՈՐԳ

1. Լրամեան Կարապետ պէյ
2. Սպրօ Սահակ էֆենտի
3. Ծերօնեան Մինաս աղա
4. Գէորգեան Աբրիկ աղա
5. Միհրենտիսեան Մարտիրոս աղա
6. Տատեան Սիմոն պէյ
7. Օտեան Նշան աղա
8. Տօքթէօռ Բեռթիպեան
9. Տ. Գրիգորիսեան Պետրոս աղա
10. Սահակեան Սիոն աղա

5՝ ՆԱՐԼԸ ԳԱՐԲՈՒ ԿԱՄ ԵԼԻԱՄԱԼԼԻ

1. Պալեան Սարգիս էֆենտի
2. Բաբամանեան Յարութիւն աղա

6՝ ԹՕՓ ԳԱՂՈՒ

1. Լրամեան Աբրահամ պէյ

7՝ ՊԱԼԱՏ ՍԱԼԱՄԱԹՕՄՐՈՒ ԿԱՄ ԳԱՐԱՆԻՕՄՐԻՈՒ ՃԹ-ՄԷՆԷ ՊԻՐՊԷՆ

1. Բոթիկեան Բարունակ պէյ
2. Տատեան Ներսէս էֆենտի
3. Ֆրէնկեան Աբրահամ աղա
4. Նեվրուզեան Աբեթիկ աղա
5. Յոսէփեան Կարապետ աղա

8՝ ԼՅՈՒՊ Ս. ԵՂԻԱ ԿԱՄ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ՊԻՐՊԷՆԷ

1. Սուլթանեան Նիկողոս աղա

9՝ ԽԱՍԻԼՕՅ

1. Ղազարոս Գրիգոր էֆենտի
2. Սամեան (Ն.) Սկրտիչ աղա
3. Դալենտերեան Մատթէոս աղա
4. Տէմիրճիպաշեան Յարութիւն աղա
5. Իկիտպաշեան Սարգիս աղա
6. Զարաղեան Յակոբ աղա

10՝ ՊԻՅՕՂԼՈՒ ԿԱՄ ԳԱՍԱՄԱԼԼԻ ՊԻՐՊԷՆԷ

1. Նորատունկեան Յակոբիկ աղա
2. Պուրունուզեան Յակոբ աղա
3. Տօքթէօռ Ռափայելեան
4. Գիսակ Թորոս պէյ
5. Եղիազարեան Յովհաննէս աղա
6. Խաթիմարաճեան Գէորգ աղա
7. Միսաքեան Վարդերես աղա
8. Մարկոսեան Գրիգոր էֆենտի
9. Տօքթէօռ Թագուորեան
10. Միհրենտիսեան Սկրտիչ աղա

11՝ ՂԱԼԱԹԱ ԿԱՄ ՊԻՅՐՕՕ ՊԻՐՊԷՆԷ

1. Ալթուն Տիրրի էֆենտի

ՀԱՅՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

12՝ ՊԻՇԱԽՈՒՇԵՐ

1. Տատոյեն Օհանէս ահեր
2. Պալեան Կոստան Էմիր
3. Կաշիքեան Էդուարդ ահեր

13՝ ՕՐԹՈՒԹԻՒՆՔ

1. Նշանեան Գոհար Լուսիկ ազգ.
2. Ղազարեան Ալեքսան Ալեքսանդր
3. Ղազարեան Ալեքսան Ալեքսանդր

14՝ ԳՈՒԽՈՒՇԵՐՈՒ

1. Էլեքտրական Խաչիկ ազգ.
2. Ալեքսանեան Ալեքսան Գրիգոր
3. Տատոյեան Գոհար Գրիգոր
4. Ղազարեան Գոհար Գրիգոր
5. Իսրաելեան Գոհարիկ ազգ.

15՝ ՀԱՄԵՐ, ԿԱ ՊՕՇԱՏԸ ՕՐԻՆԱԿ

1. Կիւրճեան Դաւութ ազգ.

16՝ ՍԹՈՒԴԵՆՏ, ԵՒ ՊՕՇԱՏԸ ՕՐԻՆԱԿ

1. Ալեքսանեան Գոհար ազգ.
2. Պէշիկեան Գոհար Գրիգոր
3. Կուսատանեան Գրիգոր ազգ.
4. Դրասխանեան Դաւութ ազգ.

17՝ ԳԵՂՑԻԿԻ ԿԱ, ԳԵՂՑԻԿԻ ՕՐԻՆԱԿ

1. Կիւլեսերեան Գոհարիկ ազգ.

18՝ ԳԱՐԱԳԱՆԴԱՐ ԵՒ ԻՐ ԱՌԱՔԵԼԻՔՆԵՐԸ

1. Ալեքսանեան Գոհարեան Գրիգոր ազգ.
2. Էլոյեանեան Մարիա ազգ.

19՝ ԳՈՒԽՈՒՇԵՐՈՒ

1. Իշխանեան Դաւիթ ազգ.
2. Կիրսանեան Դաւիթ ազգ.

20՝ ԻՍԿԻՆԻՍՏԻՐ Ս. ԽԱՉԻԿՅԱՆ

1. Գրիգորեան Գոհար ազգ.
2. Կարապետեան Միրզան ազգ.
3. Լարսոնեան Էդուարդ ազգ.
4. Գրիգորեան Գոհարիկ ազգ.

Ի՞նչպէս կրնանք ապրիլ ինքնասիրութեան մեր ամենաբարձր զգացումներուն դէմ։ Ինչպէս կրնանք ապրիլ մեր ազգային ամենասրբազան զգացումներուն դէմ։ Ինչպէս կրնանք ապրիլ մեր ազգի ամենամեծ գանձեր

բէք պիղէրե վէ կէրէք սայը քեաֆիֆէի միւճատէլէ խասիմէրինէ, պինլէրճէ, միլիոնլարճա, պիրի պիրինտէն գուվվէթլիւ, թէյսիրլիւ վէ բաճանլու պիւրհանլար գուլլանմըշ տըր, վէ իստաա տա իթմէյիզ քի էպէ տիւլէպէտ պուն̇լարտան պաշգա պիւրհանլար պուլապիլսին։ Պուն̇լարը գալէմ ալմագ, միւմքինաթտէն տէյիլ տիր, լաքին օգույանլարը տա իսկեաթ իթմէք իչիւն, եալընըզ սան̇նումէրսուն̇ տա պուլունան գուվվէթլիւ, տէհշէթլիւ, վէ էօրֆլիւ պիւրհանլարը̇ն պիր նրսֆը̇նը օլսուն եաղմայա միւսարաաթ իստէրիզ քի, ճէման օն տէօրթ գալէմ չէյ տիր. եանիյա.

Ընդնապարծ կիոզաբանո-ռիւն.
Փարոն զնոյ.
Թընամական ամբասպանո-ռիւն.
Տղայական ռանդնամարո-ռիւն.
Ընդերզի ճամարգալո-ռիւն.
Ծարզալարժ խրոխտանոյ.
Ծիծաղալարժ ինդիր.
Թընամական նոզիալի ամբասպանո-ռիւն.
Թընամական բանդագո-զանոյ.
Պարոնայինալ նպատակ.
Պոռոպիօս յօգոնոյ.
Արոգընգոսպ պապգամ.
Կոզոզաբան ճամարգալո-ռիւն.
Կոզիոզաբ խօսյ.

Լրմէնի լիսանը̇նը̇ թէմիզխինէ գարշը օլան խաթալարը արամատըզմըզ հալտե, իգբար իսէրիզ քի, պուն̇լարտան գուվվէթլիւ պիւրհանլար օլամազ. ամմա նէյէ, պիլիրմիսինիզ. Մասիսին, բաճանու հարֆէնտազլըգ զանն իթմէյինէ։ Ալ է պու պահսըմըզ օգաստար սահիհ տիր քի, պիզէր վէ պաշգալարը, պու անէտէք վագի օլան քեաֆֆէի միւճատէլէրտե, պուն̇լարտան պաշգա հիչ պիր ճէվապ ալամմըշըզ տըր Մասիտէն։

Լաքին պու պապտե, պիր միւթալաա տա կէլիր խաթրըմըզա, օլմայա քի տրամաբանութիւն տէյի Մասիսե պու հարֆէնտազլըգլարը էօյրէթմիշ օլսուն̇լար. նասըլ քի, Մոլէրին թարիֆ իթմէյի պիր հէքիմ թալէպէսինէ, հէր իլէթէ տէվա տէյի ուսթալարը շու տէրսի վէրմիշէր իսի.

Գալենիէրիօմ գօնրէ
Ռօսիէա սէնէարէ
Ընդ-իրա բէ-ռիարէ։

օլմայա քի, Մասիսե տե էօյլէ տէրս վէրմիշ օլսուն̇լար. տէյէրէք քի, քիթաապէթ մէյտանը̇նտա սանա հէրքիմ նե տէրսե, պէօյլէ ճէվապ վէր.

Ընդնապարծ կիոզաբանո-ռիւն.
Թընամական բանդագո-զանոյ.
Կոզոզաբան ճամարգալո-ռիւն.
Հն. Հն. Հն.
Լիսէնիարէ,
Լեբի-ռիարէ.
Ի ֆլիսիերիզարէ։

Լյէր պու պէօյլէ իսե, Մասիս, անյարլիէլ գիլո-ռիւն գապիլինտէն օ լարագ հագգը չըգար։

Լաքին պու տա պիր թէճրիպէյէ միւհթաճ տըր։ Լէճա իսէրիմ օգույանլարա քի ինանըլմըր. եանիյա շու զավալլը̇նը̇ իսկահ իթմէք իչիւն, էյէր եօլու վար իսե, հէր ֆէտա քեարլը̇նը̇ կէօղիւնէ ալմըշ տըր Ադամա։ Պու սէպէպտէն նաշը պու տեֆա պաշգա պիր թէտպիր գուլանմագ ֆարզ օլմաշ տուր, վէ պու տուր նումէրօ իլէ լագըրտը իթմէք։ Պու տեֆա Մասիսե տէյէճէյիմիզի, գալգալըմ նումէրօ իլէ սէօյլէյէլիմ. էյէր պու տեֆա տա հէր նումէրօ մուգա գարշը, Մասիս եօգաբքի դուվվէթլիւ պիւրհանլարը̇նը̇ պիրինի գօրսա, էյիտէն աղնաշը̇նը̇ քի, արթըգ իսկահը գապիլըիզ տիր, արթըգ չարե եօգ. զավալը̇նը̇ վագթը իլէ տէքքէ կէթիրմիշլէր, վէ տրամաբանութիւն տէյի, կոկոզաբանութիւն տէրս վէրմիշլէր, եօգ պագտըգ քի ճէվապա գարշը̇նը̇գ ճէվապ եաղմըշ իսե, պիր բարչա իւմիա իսէրիզ. ամմա, օ տա ուզուն թէճրիպէյէրե միւհթաճ, եա կոկոզաբանութիւն իլէթի սոզ բատան թէփիրսե. օ վագթթ եինե խալի պը̇րագմայը̇գ. ֆագամ Տօգթօր Ամնճիւրի իլէ պիր իսթիշարե վէ պիր գօսաօլթօյա միւհթաճ օլսունանագ։ Պէիս եօգ, պաշլայալըմ պաշլանկը̇ճը̇նտան։

1. Ամպոնաթլարը̇մը̇զը̇ պէլիմ լքի սիւլիւսիւ միլլէթին Լուսաւորչական գը̇սմը̇նտան օլտուզը̇նտան, կարթէոց աղաո-ռիւ-ն ուսուլու մէնաֆիմէմուլունա բայէթ իտէն սայը̇ը̇ զանզէթալէրին չէշնիսինտէն քէնտիլէրինի մահրում իթմէմէք իչիւն, քէնտիլէրինէ պիր նումունէ կէօսթէրտիք վէ տէտիք քի պիր բուհանի մէմուր հագգընտա էյի սէօյլէյէն տէ վար, ֆէնտա սէօյլէյէն տէ վար. եանի թամ կարթէոց ադաո-ռիւ-ն։ Լաքին նումունէ կէօսթէրիլէն զամանը̇ նամուսունու տախի վէգայէ էթմէք իչիւն, քէնտիմիզի միլլէթ իտարէսինին հիւքմիւնէ թապի իթտիք։ Մուպահասմը̇զտա Մասիսին իսմինի վէրմէտիքտէն մաատա. Մ հարֆը̇նը̇ պիլէ իտարէ իլէ գուլանմայա չալը̇շը̇գ։ Լրթէսի հաֆթա Մասիս իսմիմիզի մէյտանա գօյարագ, պիզի միլլէթէ ֆէնտա վէ չիրքին կէօսթէրմէք իչիւն եաղմաը̇զը̇ չէյ գալմատը։ Պունունն իլէ, պիզէրե աշքեաբ ագտը խուսուսէթ ը̇ղհար իթտիքտէն մաատա, զանզէթալէրին ումումիյէ մէֆհումունը̇զ շախսիյէթ իտատաալարը̇նտա պիրպիրիլէ միւճատէլէ իթմէմէք ը̇ռեմի եաատը̇ը̇նը̇ տախի իլք էվվէլ քէնտի պօզմուշ օլսու։ Ալ ագտա պիզ տէ սօզատան քէնտիսինէ ճէվապ էվրտիք, լաքին պիզիմ ճէվապ, մուհաֆաղալը նէֆս վէ տէֆը թէարրիւզ գապիլինտէն տիր քի հէր շէրաաթտա մէ'զուն վէ մազուր տուր։ Պու պիր։

2. Տուէլլօտա պիր նիզամ վար տը̇ը̇ քի, նէ զաման թէրաֆը̇նը̇ պիրի սիլահը էլինտէն պը̇ը̇ազը̇ը̇, եախօտ տիւշիւրիւր, օ պիրի տախի արթը̇գ սիլահ չէքմէմէլի տիր, վէ էյէր չէքտսէ, գաթիլ սայը̇լը̇ը̇։ Պուլէմ միւճատէլէսի տախի պէօյէ տիր. նէ զաման պիրի սիւքիւթ իտէր, օ պիրի տախի սէսի չէքմէլիտիր։ Պիզէր Մասիսե վէրախիմիզ իլք ճէվապը̇նը̇ ալթնա եաղմը̇շը̇գ քի, Մասիս նէ տէրսե տէսին ճէվապ վէրմէյէճէյիզ. Մասիս պունու օգուտուգաան սոզրա տախի եաղմատը̇ը̇նը̇ հէզայան գալմատը, վէ մուհաֆաղալը նէֆս իչիւն պիպի թէքրար մէճպուր իթտի ճէվապա։ Պու իքի։

Պու իքի նումէրօյա Մասիս ճէվապ վէրմէսե տե օլուր, շիւնքի զաթըմը̇զա մահսուս օլսուն̇ զուզնաան, գայա իթմէյիզ։ Իմտի կէլէլիմ սատտէ։

3. Պունաան սոզրա սը̇ը̇ա կէլիր Խրիմեանը̇նը̇ շու եա պու տէրէճէ ֆազիլէթլիւ քեբարէթլիւ վէ ֆէթանէթլիւ պիր զաթ օլսուզունա։ Մասիս, Խրիմեանը̇ եիւքսէլթմէք իչիւն միլլէթինի ալչագլանը̇ը̇մագտան պաշգա պիր եօլ պուլամամը̇զ տը̇ը̇։ Խրիմեան օ գատտար եիւքսէք տիր նէ գատտար քի Աուշլուլար. եանի միլլէթին պիր ֆըզբաոը̇ ալչագ տը̇ը̇, վէ պու սը̇ը̇ատտա Աուշլուլարը̇նը̇ իւզէրինէ եը̇ը̇զմատը̇ը̇զ գապահաթ գալմազ. հը̇ը̇սը̇զը̇զ, էտէպսիզլիք, ճէպպարը̇զ, հէպսի թէքմիլ. պէն Խրիմեան օրամ միլլէթիմին խարապկէթն իլէ քէնտիմէ հասը̇ը̇ օլաճագ չէրէֆտէն իքրահ իտէրամ։ Պունա Ադամա ճէվապ վէրմէզ. Պու գայը̇ը̇ Ադամա Աուշլուլարա պը̇ը̇ատը̇ը̇զ. քի տիւնեա ալէմ մուվաճէհէսինտէ Մասիս վասէթտը̇ը̇ իլէ իլան օլսունան շէրէֆլիլերինի կէօրիւպ իֆթիխար իթտինը̇զը̇։ Պու իչ։

Լաքին պու մահալտէ, պիր իսթաա միւհթաճը̇զ։ Խրիմեան հէրնէ զամ Խրիմեան տէյիլ տիր։ Խրիմեան պու միւճատէլէյէ վասէթա տը̇ը̇ էսաս տէյիլ տիր. մատտէ Խրիմեանը̇նը̇ շու եա պու օլմասը̇ը̇ իւզէրինտէ տէյիլ տիր, իլա Մասիսին շու եիւզտէն Ադամայա կէօսթէրտիքի նահագգ խուսուսէթտէ. պու պապտե մէճպուրի իսմինի գուլանաը̇զը̇մը̇զ իչիւն Խրիմեանա իթիզար տախի իտէրիզ։

4. Մասիսին Ադամայա օրան էն պէօյիք վէ էն գուվվէթլիւ հիւճիւմիւ պու տուր քի, Տեզապահ հաղրէթլէրինէ կիթմիշ. վէ հէչ պէր Բերֆոան Խրիմեանը̇նը̇ ալէյհինէ պիր շէյ եաղըմատը̇ը̇նը̇ իչիթմիշ։ Լվվէլա. Ադամա պունտան ագտէմ Խրիմեան ալէյհինէ միլլէթ իտարէսինէ մո-ռլագա պիր շէյ եաղըմը̇ը̇ տը̇ը̇ տէմտի. ը̇ղէպա եաղըմը̇ը̇ օլմաը̇ը̇ տը̇ը̇ տէտի. լաքին մատտամ քի Մասիս գաբրըաը̇բտը̇. շիմտի Ադամա տէր քի. Խրիմեանը̇նը̇ ալէյհինէ մո-ռլագա վէ բէք պէօյիք մահալտէն եաղըմը̇ը̇ շէյլէր վար տը̇ը̇ Խաթրիգխանէտե. լաքին Մասիս Խաթրիգխանէնին հէր էտրարը̇նա վագթի օլաճագ եախօտ հէր քեահատը̇նը̇ կէօրէճէք տատտամ տէյիլ իմիշ. Ադամանը̇նը̇ նէ գապու հաթը վար։ Պու տէօրթ։

5. Ադամա պիր եէրտե տեմիշ օլսուզունաան քի, մէտհէ շայեան օլանը մէտհ վէ զէմմէ շայեան օլանը զէմմ իթմէք, պիզէրե հագգանէթ պօրճու տուր. Պունաան Մասիս չըգարը̇ը̇ քի, Ադամա Խրիմեանը մութլագա մէտհ իթմէլի իտի, վէ իթմէտի։ Պիզիմ իչիւն Խրիմեան հէնիզ նամալիմ տիր, պիր X տիր. վագտա չօգ չէյլէր եաբմը̇ը̇ կիպի կէօրիւնիր, լաքին պունը̇լարը̇նը̇ քեաֆֆէսի. յայն բարբարոյ յանապարի տիր տէյէնը̇էրտե չօգ տուր։ Տիկեր թէրբաֆտան զաղէթամը̇զ մութլագա պէմմ վէ մէտհ զաղէթատը տէյիլ տիր. ումուրու բօլթիգիյէ, պեզէտիյէ վէ մէվատտը̇ը̇ նաֆիյատ սայը̇ը̇էյէ միւթատլիգ զաղէթա տը̇ը̇. պունունն իլէ պէրապէր, իճապ իթտիքճէ մէտհէ շայեան օլանը տախի մէտհ իթմէքտէն տիրիզ իթմէմիշիզ. ինշալահ Խրիմ եան հագգընտա տախի իլէրիտե պէօյլէ վէսիլէլէր պուլուրուզ։ Պու պէշ։

6. Մասիս քէնտինի գապուլուամմէյէ շայեան պիր վարագա կէօսթէրիպ, Ադամանը̇նը̇ միլլէթին մէնֆուրու օլմուշ պիր զաղէթա կիպի կէօսթէրմէյէ չալը̇շը̇ը̇. պունունն մուզայիրինի շիմտի ֆիիլէն իսպաթ իտէրիզ։ Ադամա հէր զաղէթատան պահալը վէ լիսանը թիւրքճէ օլսուզուզ հալտե, միլլէթին Լուսաւորչական գը̇սմը̇նտան օլան ապօնսթալարը̇նը̇ Մասիսէն նօգսան տէյիլ տիր, զիատե պիր։ Լուսաւորչական մէկթէպլէրե թանգարանը̇նտա վէ ընկերութիւնը̇նտա, էլլիտէն զիատե պէտե հալա զաղէթա վէրիր, քէնտի միւքէրրէր իսթիտաէրի իւզէրինե, վէ պունը̇լարը̇ը̇ չօգունտան. վէ մահալը սայրէտէն պէօյիք պէօյիք թէշէք քիւրէրե նայյիլ օլմուշ տուր։ Ադամա զաղէթասը̇նը̇ Լրմէնի լիսանը̇նտա եաղմագ ֆանթազիասը̇նտա տիւշէ, շիւպհէսիզ տիր քի միլլէթտե Մասիսի օգուսյան պիր քիմսե գալմազ. լաքին Ադամա պու խըյանէթի իթմէզ. էյէր Ադամա միլլէթին պու գատտար մէնֆուրու, վէ Մասիս պու գատտար սէվկիւլիսիւ իսկ, նէ ճճայիպ շէյ քի. Ադամայա գավլէն վէ ֆիիլէն տահա զիատե բայէթ օլսունուր, վէ փիսգօտա, բուէսատա, էնտաֆ, միւթէպերան վէ իլմատ կիւրսուհինտէն տայիմա իչիթախիմիզ միսիլ ի, Մասիսե լսէնգաթի բուհա սը̇գ ը̇նը̇թը̇ վէրիճի պիր վարագա տը̇ը̇ տէնիլը̇ը̇։

Մասիս վէ պաշգալարը̇, պու տեֆա Ադամայա պիր նէվի էօրֆ տախի կէօսթէրիրլէր տէյէրէք քի. Ադամա մագպուլու ամմէ օլմայը̇գ, մագպուլու ամմէ օլան զաղէթա տախի չօգ եաշայամազ. տէմէք քի Ադամա տա եաշայամայաճագ, եախօտ եաշաթմայաճագլը̇ը̇։ Լաքին պու մագուլե չէյլէրի Ադամայա անճագ իւչ այլը̇գ պիր չօճուգ եաղապիլիր. չիւնքի տահա իւչ այ եօգ տուր Ադամա բէսմէն թէվաթուրէն իլան իթտիրիսի քի, տէվամ իթմէյէ տաշա ֆիքրի վէ մէյեալը եօգտուր. լաքին Ադամա պու պապտե էֆքեարը ամմէյէ մուվաֆագաթ իթտիրի կիպի գօրգմայը̇ն, շիւպհէսիզ էպէտի գալաճագ տը̇ը̇։ Պու ալթը̇։

Լաքին պէօյլէ պէօյլէ տէ եինե ուզուն օլաճագ. վէ շախսիյէթէ կիրիշմէճէք։ Իմտի կէլէլիմ էսասը մատտէյէ։

Ադամանը̇նը̇ միլլէթ իլէ օլան մինասիպէթի պաշլանկը̇ճը̇նտա նէ իսե, շիմտի տէ օ իսե տէ, սայը̇ը̇ զաղէթալէր իլէ օլան մուսպայէնէթի 1860 տա պաշլատը̇ը̇զը̇ ճիւմիյէ մալիսմ տիր։ Ադամա լքի ճիհէթլէ սայը̇ը̇ զաղէթալէրէ մուգավէմէթ իթտի, պիրի Մուշվէ տիկերի Սահմանագրութիւն։ Իքիսինի տախի պիր մուպահասատա խզահ իսէրիզ։

Ադամայը̇ը̇ լնատ կիպի տիւշիւնտիւրիւզ հալտե. տէյիլ տիւնտէն էվվէլքի կիւնտէն, իլա տօզուշտան սահմանագրական տը̇ը̇։ Ադամանը̇նը̇ սահմանագրական էֆքեար իւզէրինէ ճանսիքարանէ ջալը̇շը̇ը̇զը̇ էանալէրտե, իհթիմալ տը̇ը̇ շիմտիքի սահմանագրականը̇նը̇զը̇ քէք չօղուս հէնիզ սիւտտե խալիլէր։ Ադամա մէմուլ խատր քի, պու ճիհէթլէ, միլլէթ թարիխինին պիր քէօշէսինտե խամ տե պուլունաճագ տը̇ը̇։ Իմտի ումումի մուվաճէհէսինտե այտն աշքեաբ պէօյլէ պիր իգբար իթտիքտէն սօզրա, զանն խատրիզ քի շիւպհէյէ եէր գալմազ. լաքին Ադամանը̇նը̇ տահա տէյէճէյի վար։

Սահմանագրութիւն իքի ճիհէթլէ պիր միլլէթտե հասը̇ը̇ օլաճիլիր. պիրինի, միլլէթ ումումէն օ գատտար ինճէլիր, օ գատտար իլերի կիտեր քի, Սահմանագրութիւն թապիաթը իլէ հասը̇ը̇ օլը̇ը̇, վէ միլլէթ տույմայարագ պիր հիյէթտէն օ պիր հիյէթէ ինթիգալ իտեր։ Էքինճիսի, միլլէթտէն ետալը̇նը̇զ պաղը̇ը̇զը̇ թէրպիյէ, վէ մէտէնիյէթլէ միւշերրէֆ օլսուպ, Սահմանագրութիւն հասսասինե միլլէթինե տե իլճագ իթմէք իսթէրլէր։ Էքիսի տախի, պաշլամը̇զ իսսթիւնե։ Լաքին միլլէթիմիզ հանկը̇ը̇նտան տը̇ը̇։

Շիպհէսիզ ումումէն իլէրիլէ միւ վէ թէրպիյէ օրնուշ գը̇սմը̇նտան տէյիլ տիր. տէմէք օլը̇ը̇ր քի միլլէթին իչինտէն հէնիզ սպորը̇ը̇ թէրպիյէ վէ մէտէնիյէթ լութֆունա նայիլ օլմուշ օլուպ, չօգլարը̇նը̇ պու լութֆա նայիլ իթմէք իսթէրլէր, պիր միլլէթտե պունը̇լարտան պէօյլէ խայրխահ օլաճագ. իմտի էպէտի շիւբրանիյէթ պունը̇լարա։

Ընճագ պու իքինճի հիյէթ, այնի մէյլէսիզ պիր ադաճա, իսա պիր մէյվէ տալը աշլամայա պէնզէր. քի շիւպհէսիզ աղաճը̇ն հիյէթինի տէյիշտիրիպ մէյվէ տար իսէճէք տիր, լաքին օ տալ տախի. գուվվէթի ենինէ օ էվվէլքի քէօքտէն ալաճագ տը̇ը̇. չէյլէքի պիր թէրաֆտան քէօքէ խատ մէյվէ տալը աշլայը̇ը̇, տիկեր թէրաֆտան քէօքիւ գուբուլմայա գալգը̇ը̇զը̇ը̇զ կիպի. տալը̇ն վէ քէօքիւն իքիսի պիրտէն եանի պիւթիւն միլլէթին խարապ օլաճաը̇ը̇զ աշքեաբ օլուզունաան. Ադամանը̇նը̇ իսուսումէթի եալը̇նը̇զ օ թագըմա տը̇ը̇ քի, պէօյլէ նապէճա պիր հարէքէթլէ հէմ Սահմանագրութիւնա մանի օլաճագ վէ հէմ միլլէթին քէօքիւնիւ գուբուլաճագ տը̇ը̇։ Ալ է տօզուսուսու պու պապտե Ադամա իֆթիխար իսպէպլէր քի, միլլէթ մուհարրիրլէրինտե պիրինճի Սահմանագրական քէնտիսի տիր. օ պիրլէրի հէմէն ճիմլէթէն Սահմանագրութիւնու եը̇գը̇ը̇ը̇ը̇, վէ եալը̇նը̇զ Ադամա Սահմանագրութիւնա պէօյլէ վէ ունութուլմայաճագ իրզամէթլէր իթտի։

Ալ է վագտա իւչ սէնէտտէն պէրիւնէ տիր պու մուհարրիրլէրտե էքսէրիսինին եաբը̇ը̇զը̇։ Սահմանագրութիւնու վէսիլէ իսէրէք, բուհանի հիւքիւմէթ, հէր ճիհէթլէ թէճավուզ իսիւպ, Իսթանպուլ հաղրէթլէրինի միլլէթէ կիւճէնտիրիլէր։ Վէ էլեէմ Սիթանէ Լրմէնիլէրի իլէ Լյմիաճնական Այր Լթոռ պէյնինտէ պուրուտէթ հասը̇ը̇ իթտիլէր։ Հիչ պիր միլլէթտե կէօրիլմէմիշ վէ իշթիմամիշ չէյ. ահալի բուհանի կիւրուհինին արդասը̇նտան կիտճէք եէրտե, օնը̇ը̇ պիզիմ արդամը̇զտան կէմիլէ պիր տէյէնէր տե պուլունտու։

Բուհանի մէնէտտարը̇ը̇, ումումէն վէ մախսուսէն օլ տէրէճէ ֆասլ վէ օլ տէրէճէ ըսվլ ը̇ը̇ը̇ը̇

և կրոնից աղատութեան վրայ բռնացող և կռապաշտները բռնի քրիստոնեայ ընող։ Այսոր վրայ Պ. Իւթիւճեանը իր Մասիսը կարդացողները կը հրաւիրէ 1853 նոյ. 11 թերթը կարդալու. և վստահ է որ՝ նոյնը կարդալով պիտի տեսնեն որ ոչ Կոստանդիանոսի անուն կայ անոր մէջ, և ոչ կռապաշտներն իբրև բռնի քրիստոնեայ ընելու պարսաւանք մը։ Այսոր վրայ կ'ըսեմք. Լուսաւորչական Հայոց կարդալու համար հրատարակուած յօդուածի մը մէջ Մեծին Կոստանդիանոսի անունը յայտնի դնելով, զանի պարսաւելը աղէկ չէ դատեր. որովհետև Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ծանած սուրբերուն մէկին ըլլալով, անոր անունը այն ատենը (1853 ին) յայտնի դնելը Մասիսին աղէկ մը հաստատութիւն գտնելէն առաջ, որով հետև սկսիլը տակաւին երկու տարի եղած չէր, անոր յարգը կոարել էր։ Բայց առանց անուն տալու բան հասկցնել ալ կրլլայ։ Կարդա՛ Մասիսին 1853 նոյ. 11 ին բանասիրականը։ Հոն կրսէ որ քրիստոնէից մէջ խարութիւնները տաւաքելոյ օրերէն ծագեցան. սակայն այն օրերէն մինչև եկեղեցոյ աղաթ-ԲԷան օրը մոլորելոյ դէմ հաւատացեալները աղօթք և խրատ և յանդիմանութիւն, և զղջացողին ապաշխարութեամբ թողութիւն, և կամակորին հաւատացելոյ միութենէն որոշում գործ կածէին։ Մէնուն գիտցած բանն է որ եկեղեցւոյ աղատութեան դարը Մեծին Կոստանդիանոսի ժամանակէն կըսկսի, որ ինքն քրիստոնէութիւնն ընդունելով՝ քրիստոնական եկեղեցին ալ բռնութենէ և հալածանքէ աղատ եղաւ։ Հիմայ մը նայցածը մտիկ ըրէ, և՝ տես որ մեր խորհրդին մէջ գրածը՝ Մասիսին գրածէն շատ թեթև է. կրսէ Մասիս վերոյիշեալ խօսքերէն անմիջապէս եաքը. "Հիմայ որ քրիստոնեայք հեթանոսաց ըսածէն աղատելով ինքնիշխան եղան, հեթանոսայ պետութեանը հետ՝ անոնց ատենով իրենց դէմ գործածած սուրնալարդարութեամբ ժառանգածի պէս, վերուցին սուրը և Այսուծոյ ու մարդկան մէջ դրնելով երկուքին ալ ապառնալական։ Այսուծոյ. վասն զի անոր հաւատքը անոր ուղածին պէս կատարելէ չէին ուզեր. և մարդկան մէկ մասին. վասն զի անոնք ալ հաւատքը իրենց ուղածին պէս չէին դատներ։" Մենք չըսինք որ Մասիսը Մեծին Կոստանդիանոսի համար՝ Այսուծոյ դէմ սուր վերցնելով անոր ապառնալիք ըրեր է ըսաւ. բայց ինքը Պ. Իւթիւճեանը, որ հաւատոյ վրայօք տեսածին և լսածին՝ հասարակ բանեւրու վրայ ըրածէն տասնապատիկ աւելի ուշադրութիւն կընէր, չէր հասկընար որ այս խօսքը Մեծին Կոստանդիանոսի համար կը հասկցուի. վասն զի այն է պինտ առաջ հեթանոս պետութեան քրիստոնէից դէմ գործածած սուրը արդարութեամբ ժառանգողը, օրինաւոր կերպով կայսր ընտրուելովը. և անիկայ է հարկաւ, որուն համար իր հրատարակած, և հետևաբար հաւնած և իր պատասխանատուութեան տակն առած բանասիրականին ըսած՝ Այսուծոյ և մարդոց դէմ սուր շողացնելով՝ Մեծին Կոստանդիանոսի անունը դնելէն կամ չդնելէն ինչ կելլէ, երբ ըսած խօսքերը յայտնի անոր վրայ են։

Իւ տասը վրայ՝ Պ. Իւթիւճեանը նոյն բանասիրականին քանի մը խօսքերը սրոնք անծանօթ մէկի մը դէմ գրած է, որովհետև բանասիրականին հեղինակը յայտնապէս անուանդ չգիտեմ ըսեր է, թէպէտ թէ որ գիտցած և ըսել չուզած ըլլար նէ՝ ինչպէս որ Պ. Իւթիւճեանը կը կարծէ, աւելի դիւրին էր ըսելը թէ անուանդ տալ չեմ ուզեր, այն խօսքերը մեր վրայ կը դարձընէ։ Բանթիս պէս ըլլայ ալ նէ ինչ կելլէ անկէց. Մեծին Կոստանդիանոսի համար՝ սուր քաշելով Այսուծոյ դէմ սպառնալիք կընէ ըսողը Զամուռճեանի համար ալ ծանծաղամիտ Նարի-նախանձ ուղղափառ ըսեր է. ոչչափ արժէք կունենայ։ Զամուռճեանը այն ատենը իրեն նախատինք եղած կը սեպէր՝ երբ այնպէս գրուածոյ մը հեղինակէն գովութիւն ընդունէր. կարդացողները ասոնց երկուքը իրարու համակարծիք պիտի սեպէին։ Բայց Իւթիւճեանը ապէկ գիտէ՞ մի որ ես եմ սա խօսքին հեղինակը. "քրիստոնէից ջարդածները քրիստոնեայ չէին, հերետիկոս էին. անոնք սպանելը Այսուծոյ պաշտօն մատուցանել է. վասն զի գոնէ հոգիներնին կազատի"։ Կրնա՞ յուցընել ինձի թէ որ գրքի կամ տետրակի կամ պարբերական թերթի մէջ իմ ստորագրութեամբս այս խօսքը կարդացեր է, որ Մասիսի բանասիրականին հեղինակին խօսքը ուղղակի ասոր դէմ է, թէ որ այս կրնայ նէ՝ տեղը թող ցուցընէ Մասիսին մէջ հրապարակաւ. չէ՞ նէ՝ ուրիշ անծանօթի մը համար գրուած խօսք մը իմ վրաս դարձուցնելը կրկնապատիկ զրպարտութիւն չէ՞ մի. մէկ մը իր ընդունած բանասիրականին հեղինակին դէմ. մէկ մըն ալ ինձի դէմ։ Իր կարդացողներն ալ խաբել չէ՞ մի։

Յ. Տէրոյենց։

Տիւնքի ճուտամա կիւնիւ Իրմէնի Թամբիքխանէսինտէ ուտուտի մէճլիստէ վերիլէն գարար։

Սերվիչէն եֆէնտի Ատենապետ.

Օտեան Գրիգոր էֆէնտի Ատենադպիր։

Պունլարըն վէքիլէրի իչիւն, վերուհանի վէ ճիմանի մէճլիս աղալարը իչիւն տախի գուրէ վերիլմիշ իսէ տէ, գուրէի թատատթ իտէմէք վագրէթ գալմատըղընտան, պիր գօմիսիօն թէշքիլ օլունարագ, պունլարըն թատատթը պիր սայրը կիւնէ պլրատղէ մը տրը։

Սեպտեմբերին 18 ինճի բէնչ շէմպէ կիւնիւ, Իզնիմիր վաբօրու իլէ կէլէն Ըրմաշ պլյարէթճիլէրի պիր չանթա գայպ իթմիշ օլմաղ իլէ, իշ պու չանթա Խասքէօյ Թաղական խորհուրդու աղալարընա թէսլիմ օլմուշ օլմաղ իլէ, գայպ իտէն զաթ, մալ սահիպի օլտուղունա բէտէն թատիգ իթմէյի հալտէ, մէգբիւբ թաղական խորհուրդտան չանթայը ալապիլը օլմաղ իլէ, Թաղական խորհուրդ թէրաքընտան իլան օլունուբ։

ԻԼԱՆԹ

Օ խրատ պէյան օլունան կիւնլէրտէ Պալաթատա Խավիար խանընտա, էօյլէնտէն պիր սատթ էվվէլ, Գարամուսալտա քեային շու միլքէր, իճապ իտէնին հիսապընա մէղատ օլունաճագ տրը։

1. Պիր քեարկիր պինա, իչինտէ մէնկէնէլէրի գազանը վէ հէր ըսպուն թագըմը։ Պիր պէօյիւք գօղագլաղ գաֆէսլերի իլէ պուղսըսղուս վէ պիր տէ եաբրագ չարգը, վէ պիր շարապխանէ պէշ ատէթ մաղազասը իլէ վէ էօնիւնտէ տէնիզ իւղերինէ եաբրմըշ պիր պէօյիւք թահթա իսկէլէսի իլէ։

2. Պիր էվ, իւչ օտա պիր պէօյիւք սուֆա, գույու, պաղչէ, ախբը, սամանլըգ, վէ պիր տէ պէկիր իլէ տէօնէր թագըմարը տէմիրտէն ուն տէյիրմէնի։

3. Պիր պէօյիւք թութլուգ իչինտէ իքի օտալը գուսուբ իգթիզլարը մէվճուտ օլարագ քէօշկիւ եարը քեարկիր եարը թահտա մէյվէլէսի, պաղը զարզավաթ պաղչէսի, վէ պիր ագար թաթը սու գույուսու։

4. Գարամուսալը Գալաղ թէրաքընտա Պէքիր Մէիզ պաղը նամ մահալտէ պիր պէօյիւք Թրիլեա ճընը զէյթինլիք 150 աղաճ մրգտարը։

5. Մէղարլըգ պաշընտա Ալի բէհլիվան պաղը նամ մահալտէ պիր պէօյիւք թութլուգ իչինտէ մէյվէ վէ ճէվիզ աղաճլարը։

6. Համամ պաշընտա թութլուգ։

7. Իօմէր չավուշ նամ պաղտէ զէյթինլիք վէ մէյվէլիք։

8. Պէրպէր Հմէտ նամ թարլատա քէստանէլիք։

9. Զօլաղըն նամ պաղչէտէ թութլուգ վէ մէյվէլիք։

10. Ղըսըճ վաբօր իսկէլէսի թահթատան, պէշ սէնէլիք իմթիխաղը սաթըլաճագ 1863 յուլիս խպթիտասընտան։

1. Մէղատ Ռումի սեպտեմբեր 20 ճուտամա կիւնիւ։

2. Սեպտ. 27 ճուտամա կիւնիւ։

3. Հոկտ. 4 "

Տահտ զիատէ թաֆսիլաթ իսթէյէն, Գալաթա Գուլէ գաբուտտան ներբահպան սօգաղընտա Ն° 15 Մ. տը Գալաթօտան աղնայատիլիր։

7 Սեպտ. 1863 Սիլիթանէ 3

ԴԱՍԱԳԻՐՔ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փափազեան միւէլլիֆին պու մուխթասար Իրմէնի Թարլխի քիլինճի տէֆա պասըլմաղ շերէֆինէ նայիլ օլմուշ տուր, վէ պու վէսիլէ իլէ, սօն սէնէլեր իւղերինէ տահա սահիհ վէ տահա կէնիշ մալիւմաթլար վերիլիր։

Պու Թարիխ, Իրմէնի միլլէթինին իպթիտայը զուհուրունտան պաշլայըպ, 1864 մայիս 24 է, Սահմանադրութիւն իհտասընա գատար վալ օլուր։ Ֆիյ 10 ղուրուշ։

ԹԱՍԼԻՐԻ ՀԻՄԱՑՈՒՆ

Ֆրանսատա Վէրսայլ միւզէսինտէ, մուշամմա իւղերինտէ օլան իւչիւնճիւ Սուլթան Սէլիմ Խան հաղրէթլերինին թասվիրի Հիմայունու, պու տէֆա Բարիստէ, Ճանիկ Ըրամեան վասէթասը իլէ լիթօղրաֆիա իթարիրլիպ, Սիլիթանէյէ կէօնտէրիլեան վասէթասը իլէ լիթօղրաֆիա իթարիրլիպ, Սիլիթանէյէ կէօնտէրիլ միշ տիր։

Պու պէօյիւքլիւքտէ վէ պու թէմիզլիքտէ պասըլմըշ պիր թասվիր, պու թէրաքիարտա կէօրիւլմիւշ չէյ օլմատըղընտան, էտինիլմէյէ շայեան տրը։ Սաթըլըր Զուհաճը խանընտա, Բարիս զաղէթասը օտասընտա Ն° 182 Աղբր Զին քեահատը իւղերինտէ պասըլմըշը. ֆիյ. 60. ատի քեահատ իւղերինտէ 40։

ՊՕՐՍԱ 1863	Սեպտեմբեր 18			ՄԷՍՔԻՒՐԵԱԹ	Բաղաք էր. Սեպտ" 16	Սալը 17	Չարշամպա 18	Բէնշէմպէ 19	Ճուտամա 20		Ճուտամա էր". 21
Լոնտրա 3 այ վատէ Դրչ.	107 3/8	107 1/4		Մէճիտիյէ լիրա . . Դրչ.	101	101	101	101	101	101	101
Փարիս " "				Միւմթազէ . . . "	68 12	68 20	68 20	68 28	68 27	68 29	68 25
Մարսիլիա 3 այ վատէ "	23 67 1/2	23 60		Օն սէ" թէրթ. ֆայ" ալ "	52	52	52	52	52	52	52
Ճէնովա " "				Գոնսոլիտէ . . . . "	57 2	57 10	57 10	57 18	57 17	57 19	57 15
Ամվէրսա " "				Գոնսոլիտէ Ճէտիտ . "	57 2	57 10	57 10	57 18	57 17	57 19	57 15
Վիէննա " "	10 58			Թէրթիպաթը բապիա "	58 12	58 20	58 20	58 28	58 27	58 19	58 25
				Սէհիմ . . . . . "							

ՉԱԽԻՐԷ 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

		Դրամ
Թայլան Աբնաուտա	քիլէ	. .
Իսմայիլ	"	28—29
Գալաս	"	. .
Բումէլի Գալչըգ	"	. .
" Գուբղաղ	"	23—24
Աղբի դ ըղըլճա	"	. .
Իպսալիլ	"	17—18
Իսմայիլ	"	. .
Սամսօն	"	21—22
Գուբղաղ	"	. .
Պալչըգ	"	. .
Գօգօրօղ Գալաս	"	. .
Աբիա	"	9—10

Մէվճուտաթ 150,000։

ԷՄԹԱԱՅԻ ՏԱԽԻԼԻՑԷ 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԱՆԱՏՕԼՈՒ տէրէմ	օգկա	. .
ԹԻՖԹԻՔ Էնգարէ	"	. .
ՃԷՀՐԻ	"	. .
ՊԱԼ ՄՕՄՈՒ	"	. .

ԷՄԹԱԱՅԻ ԷՃՆԷՊԻՑԷ 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԷԼԼԷ ՎԷ ԹՕՋ ՀԷՖԷՐԻ		Դրամ
Ինկիլիզ բրիմօ 6—10 լիպրա	գանթար	265
Լիվէրբուլ 10 լիպրա	"	. . .
Օլանտա սէպրու 6-10 լիպրա . .	"	265
Ամվէրսա 8	"	. . .
Ֆրանսըզ միւշէմմուլը	"	255
Ինկիլիզ թօզ	"	255
Օլանտա էքսթրա	"	225
" պիրինճի	"	215
" իքինճի	"	212
" իւչիւնճիւ	"	210
Ֆրանսըզ	"	208
ՏԷՄԻՐ Ինկիլիզ չէշիլամա սէօրթ		. . .
քէօշէ եուվալագ	"	53—55
" եարմա	"	55—57
" սաճ չէշիլ իլէ	"	. . .
" չէմպէր	"	75—80
" Մօսկով չէշիլ	"	155—165
ԳԱԼԱՑ	"	785—790
ԳՈՒՐՀՈՒՆ Ինկիլիզ	"	160

Գուրշունի Ֆրանսըզ	գանթար	
ՉԵԼԻՔ պիր սրքիր 0	"	155
" իքի սրքիր 00	"	. . .
ՍԱՉՄԱ Մարսիլիա չէշիլ . . .	"	145
" Ինկիլիզ 40 օգկասը պիր	"	145—150
ՄՕՐ ՊԱՂԱՄ	"	45—50
ՍԱՆԹԱՄԱՐԹԱ	"	160—170
ՋԱՃՐ ԳԷՊՐԷՋ	"	. . 35
ՇԱՂ Ինկիլիզ	"	. . 63
ԿԷՕՋ ԹԱՇԸ Ինկիլիզ	օգկա	. . 51/
ԳԱՖՎԷ Գաբօ ֆինօ	0/0 "	1200
" Իքինճի	" "	1150
" Իւչիւնճիւ	" "	1080
ՉԻՎԻՏ Ինկիլիզ	"	120—140
ԳԷՐՄԷՋ	"	25—52
ՊԻՊԷՐ Լոնտրա Մարսիլիա . . .	"	6
ՆԷՐԱՏԸՐ Ինկիլիզ	"	6
" Մըսրը ֆէֆնուս էօգ	"	6—6 1/4
ԹԷՆԷՔԷ + նշան չիֆթ սանտրգ . .		275—280
ՐՕՄ Ամերիգա	1 կալոն	7 1/2
" Ինկիլիզ	"	. . . 9

ՄԵՃՄՈՒԱՑԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՄԵՄՈՒՐԼԱՐԸՆԷՆ ԻՍՄ ՎԷ ՄԱՀԱԼԼԵՐԻ

ԱՍԻԹԱՆԷ. Պէօյիւք Եէնի խանտա Թիւլպէնտճեան Յովակիմ։
ԱՏԱՆԱ. Բալամուտա օղլու Յակոբ աղա։
ԱՖԻՕՆ ԳԱՐԱ ՀԻՍԱՐ. Պապաեան Գրիգոր աղա։
ԳԱՅՍԵՐԻՆ. Պէկդրեան Խոսրով Պէյ։
ԷԿԻՆ. Թարագճեան Յովսէփ աղա։
ԷՆԴԱՐԷ. Սինեօր Ճիօվանի Լէօնարտ։
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ. Ռուիեան Էնգարէլի Կարապետ աղա։
ԷՏԻՄԵՆ. Յովհաննէսեան Թարոս աղա։
ԷՐԶՐՈՒՄ. Շապանեան Գրիգոր էֆէնտի։
ԹԻՖԹԻՔՐԱՇ.
ԹՐԱՊՈՒԶԱՆ. Մամէլեան Պետրոս աղա։
ԻԶՄԻՐ. Թ. Սրվաղլեան Սարգիս աղա։
ԻԶՆԻՄԻՏ. Գ. Տ. Թ. Գասպարեան։
ՀԱԼԷՊ. Յ. Ս. Քուրճեանոֆ։
ՄԱՐԱՇ. Զօրպաճը օղլու Հաճի Տէվլէթ աղա։
ՊԱԼԱՏԱ վէ ՄՈՒՍՈՒԼ. Աբիկեան Թովմաս աղա։
ՊԻԼԷՃԻԿ. Տէրգաւիթ օղլու Պետրոս աղա։
ՊՐՈՒՍԱ. Կէմիճեան Նշան աղա։
ՎԱՐՆԱ. Հաճի Կարապետ օղլու Յովհաննէս աղա։
ՎԻԵՆՆԱ. Զբրաճը Վիչէն աղա։
ՓԷՕԹԱՇԷՆ. Լիւլէճեան Ատոն աղա։

ՄԻՒԷԼԼԻՖԻ ԶԱՔԷԹԱ
ՅՈՎՍԷՓ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԶԱՒԼԹԱՏԵՍ ԷՐՄԷՆԻ ՓԻԼԻՍԷՍԻ ՍՕԳԱԼԸ Ն° 17
Յ. ՄԻՀԷՆՏԻՍԵԱՆ ԹԱՊԻԹԱՆԷՍԻՆՏԷ

Ինչպէս ասաց Հովհաննէս Արշակունի՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս՝ Ս. Էջմիածնի Տաճարի Գանձատան մէջ գտնուող հին ձեռագրերուն մասին։

Ս. Էջմիածնի Գանձատան մէջ գտնուող հին ձեռագրերուն մասին, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Հովհաննէս Արշակունի հետեւեալ հրատարակութիւնը ունեցաւ։

Ինչպէս գիտենք,